

መጅልስ አምን ወለዛልም ቀራራቱ ድድ ኤረትሮየ
(32ይ ክፈል)

እብ ዶ/ር አሕመድ ሐሰን ድሕሊ

ተርጀመት፡ መሐመድ እድሪስ መሐመድ

ሳልሳይ ምዕራፍ

መሳሌሕ አሜሪካ ዲብ ሶማል ሚ ቱ? ጂኦ እስትራቴጅያይ ወእቅተሳድያይ መሳልሕ ሕኩመት አሜሪካ እብ ክእነ ለተሌ እግል ልሸረሕ ቀድር።

1. ሶማል እብ ህለ እግለ ሐድ 3000 ኪሎሜተር ሰዋሕል በሐር፡ ዲብ ምሒጥ ህንድ፡ ፍንጌ ሸለግ ባብ አልመንደብ ወኸሊጅ ዐረብ ክምሰልሁመ ዲብ ኸሊጅ ሀርሞዝ ምህም እስተረትጅያይት አካን ትመልክ። ሰበት እሊቱ ህዬ ዋሽንግቶን ዲብ ሶማል መእተይ አካን እግል ትርከብ ሌጠ እንዴ ኢገብእ ለተሐሰብ፡ ምናተ እግል ክሉ ሚናት ሶማል ኪሰማዮ፡ ሜርከ፡ መቃዲሾ፡ ቦሳሶ፡ በርበረ ወዘይልዕ እብ ከማሉ እግል ትጽብጥ ዐሸም ዛይድ በ። አህምየት ዋሽንግቶን ወዐሸመ ዮም ለትወለደ እንዴ ኢገብእ፡ ምን በዲር ለጸንሐ ወዲብ መደት ሐርብ ብሩድ ፍንጌ ዋሽንግቶን ወሞስኮ ዲብ ትወቀለት ርሸመት ለበጽሓ ቱ። ንዛም ስያድ ባሬ ህዬ ውላድ ሶቪት ወኩብ ዲብለ ድድ ኮሎኔል መንግስቱ ህይለማርያም ወድዩ ለዐለ ሐርብ ምስሉ ሰበት ኢበጥረው፡ ዲብ ዮም 13 ኖቨምበር 1977 እግሎም እንዴ ጠርዘ ምስል አሜሪካ ዕላቀት ከልቀ።

2. እዳረት አሜሪካ፡ ለዲብ ሐንቴ ወዚር ካርጅየት አሜሪካ ለዐለት ኮንደላሳ ራይስ፡ “እግል ድወል ብሔራት ዐባዪ ወምግባይ አፍሪቀ ለከምክም ‘ቀር አፍሪቀ ዐቢ” ለቴለተ እስትራቴጅየት ምን ሐዲስ እት ፍዕል እግል አውዐሎት ትጸገም ህሌት።

3. አሜሪካ፡ እምበል ለገብአ ልግበእ መራቅባይ፡ እብ ገበይ ሸሪካት ብትሮለ እንዴ ወዴት ሶማል እግል ትጽበጥ ዐሽም ዛይድ ህለ እለ። እግል እሊ መጃል እሊ እንዴ አሸረት ጀሪደት “ ሎስ አንጀልስ ታይምስ” ዲብ ናይ ዮም 18 ጃንዋሪ 1993 ጥብዐተ፡ አርበዕ ሸሪካት ብትሮለ ሼፍሮን፡ ሞኩ፡ ሞሮኮ ወፍሊፕስ ዲብ መደት ጀነራል መሐመድ ስያድ ባሬ ዲብ ሶማል ናይ ተዕዲን ብትሮል በክት ራክባት ክምሰል ዐለዩ አፍሀመት። ጂኦሎጂያይ ብሐስ ክምሰለ ለሐብሩ፡ ዲብ ሶማል ቅያስ ብዙሕ ብትሮል ክምሰል ህለ ልትአመር። ትርከብ ተዐምበልብል ለዐለት ሕኩመት አቶብዩ እንዴ ወዴት እግል ትራቅቡ አላፍ አስባብ ምንመ ትከልቅ ለለፈክር ኢኮን።155

4. አሜሪካ፡ እግል ምን ከሊጅ ዐረብ ወፋርስ አስክ ድወል ምውዳቅ ጸሓይ ብትሮል ለጸዕነ መራክብ ለለሐልፍ እቡ ማያይ ከጥ እንዴ ራቀቡት፡ ምን ለገብአት ትግበእ ጀህት መስኢት ለኢገብአ እቱ መብቅያይ አሕዳስ እግል ዕቅቡት ዲብ ምህም ወቅት ህዩ ዲብ ረአስ ብዕዳት ድወል ምውዳቅ ጸሓይ ክምሰል ናይ ጨቅጥ ወረቀት እግል ትትነፈዕ እቡ፡ እብ ትሉሉይ ትጸገም። አሜሪካ ዲብ ክል ምዕል 20 ሚልዮን በርሚል ብትሮል ትትነፈዕ እት ህሌት፡ ምን ምድረ ላኪን፡ ዲብ ክል ምዕል 8 ሞልዮን በርሚል ለኢለሐልፍ ብትሮል ተ ለተአፈግር። እሊ በህለት ህዩ ዲብ ክል ምዕል 12 ሚልዮን በርሚል ምን ካርጅ እግል ተአምጽእ በ።

ሐደስ 11 ሰብተምበር 2001 ምን ፕራግማቲካይ መስኢ-ልየት ወደሚር ወኬን አንተህዙቱ። እለ ናይ አሜሪካ እስትራተጅየት እለ፡ እግል እዲናን፡ ዲብ ሸከረትለ መሻክል እግል ዋለዮተ ክሉ ጅንስ ዐዋምል ሰበት ሸምል፡ መሻክል እንዴ ኢመጽእ ሐቆመ ልብ ኢከሬነ እቱ ለዐቤት ብቆት እግል ልሰብብ ቀድር። ዲብለ ሐቆ ከም ጅህድ ዲብ ዮም 22 ማርስ 2010 እብ ገበይ ምጅልስ አሜሪካ “ቃኑን ተስዬሕ ደሐን ዓፍየት” ለሳደቀ ርኢስ ባራክ ኦባመ እግል ትተንከብ ለልትቀደር ኢኮን። ለቀድየት እብ እስትራተጅያይ ናይ እቅትሳድ መሳልሐ ናይለ ዲብ አሜሪካ ሰልጠት ለትጽብጥ ቅወት ለልጸበጥ ህዩ ብዕድ ምሽክለት አለቡ። እዳረት አሜሪካ እግል ሶማል እግል ራቀቡት እብ ትሉሉይ ዱቅሪ መትአታይ እግል ቲዴ እብ ገበይ ወኪለ ላተ አቶብዩ ዲብ ሸቄ ጸንሐት።

መትአታይ አሜሪካ ዲብ ሶማል

ቀዳማይ፡- አሜሪካ ዲብ መደት እሊ ታሪካይ በክት እሊ እግል ትርከብ እብ እንትበህ ትራቅብ ለዐለት አቶብዩ ህዩ ወኪለተ እግል ትግበእ ሐሬት። ለሀደፍ ዲብ ረአስ ሶማል መርባት እግል አቅሰኖት ሌጠ እንዴ ኢገብእ፡ ሶማል እንዴ ጸበጥከ እግል መሳልሕ አሜሪካ ክምሰል ትከድም እግል ዊደታ ቱ። ለምን ናይ አሜሪካ

አጅንደት ለኢ.ል.ት.ፈ.ን.ቴ ንዛም አቶብያመ ሀደፉ ክምሰለ አሰልፍ ለሸርሐናሁ እግል ሶማል ፈንጠሮትቱ ለዐለ።

ካልአይ፦ እዳረት አሜሪካ፡ ለዲብ “ሙእተመር ዕሪት ወጠን” ዲብ ጅቡቲ ዲብ 2000 ለተአሰሰት አሰልፍ ለሸርሐናሁ ሕኩመት ዐብደሊቃስም ሰላድ ሐሰን፡ እብ ዕንታት እቢቱ ልርእዩ ለዐለ። ለእግል ሕኩመት አቶብዩ ዲብ ሰነት 2001 ዲብ ሐንቴ ዕዛል “ምጅልስ ዕሪት ወሐደሶት ሶማል” ለከምከመቶም መናቢት ሐርብ ቱ ህዩ ለትሰዴ። ዋሽንግቶን ድድ ወጠኒያይት ሕኩመት ሶማል እግል መናቢት ሐርብ ለተሀይብ ሰዳይት “እግል መጋብሀት እርሃብ” ዲብ መደት ሐሜር ህዩ ናይ አሜሪካ ዲብ ናይ በረ ብትሮል መተንካብ በርናምጅ እግል ተአስፌ ቱ። ሰበት እሊቱ ህዩ ምን አዜ እንዴ አስተብዴት ብትሮል እግል አድመኖት ማያይ ከጥ እግል ሕፍዘት ወዕቀበት ትሸቄ። ዲብ ደንጎብ፡ እሊ ዲብ ምድር ሶማል ፍንጌህ እብ እዳረት አሜሪካ እብ ተውሳክ ዲብ ሐንቴ ምድር ሶማል ዩራንዩም፡ ጋዝ ጥቢዐት፡ ሐጺን ወብዕድ ብዙሕ መዓድን ቃሊ ክምሰል ህለ ኤለክትሮኒካይት ሸበከት መርከዝ ስለለ አሜሪካ (CIA) ተሐብር። ሰበት እሊ እዳረት አሜሪካ እግል ክሉ አሕዳስ ሶማል ዱቅሪ ልግበእ ወእብ ወለት ገቢይ ምን ምድር ወአርዛቅ ሶማል ብጽሒት እግል ወአቶብዩ ለልትሰደው ሶማልዪን ጅሃት እት ገብእ ለጸንሐ ስያስያይ ወዐስከርያይ በአስ፡ ዲብ ከርስ ናይ መንጠቀት፡ ቃረት ወእድንዩይ ዕምር ለቡ ቱ። ዲብ ክሉ መጃላት ወደረጃት ህዩ ናዩ ተእሲር እግል ለህሌ እሉቱ። እሊ አዜ ለህለ አከይ-መቅርሕ ዲብ ሶማል ህዩ ዲብ ቀበትለ አሜሪካ እግል እዲን ምን ሐዲስ እግል ወጀሆት፡ ሐቆ መርሐለት ሐርብ ብሩድ ለተበዐተ እስትራተጅዮት ለልትረኤ ቱ። አሜሪካ እብ ሕጌ መጋብሀት እርሃብ እስትራተጅዮተ እት ፍዕል እግል አውዐሎት፡ እግል ርኢስ ጅርጅ ቡሽ ዐቢ፡ ዲብ ሰነት 1992 “በሊስ ሰእየት” ዲብ ሐንቴለ ልብል ለተአጭረዋርሕ ስቅራት ዲብ ሶማል አቴት። እሊ ምጅልስ አምን ዲብ ዮም 3 ዲሰምበር 1992 እብ ዕልብ 794 እብ ሓለፈዩ ቀራር እንዴ ትገልበበ ለገብእ መትኣታይ እሊ፡ ዲብ ሶማል “እግል ወራት ራድኢት እንሳንዩት ደማን እግል ሂበት ደማን ለቡ ድዋር እግል ክልቀት ክሉ ለለትሐዜ ልትበሀል አግቡይ መትነፊዕ” እግል ልብል መጋይስ ለሰሜሕ ቱ።156 ምናተ ዋሽንግቶን ለገብእ ለልትሀደግ ዐስከርያይ፡ ስያስያይ ወእንሳንያይ ዐውቴ ይአከደት፡ እብ ቃብል እሊ ህዩ ምስል ቅዋት ጀነራል መሐመድ ፈረሕ ዓይዲድ ዲብ ዐስከርያይ መዓርክ ክምሰል አቴት፡ ዲብ ተማስ ሶማልተ ለትሸመመት። ዲብ ሶማል ዲብ ሰነት 1994 ትፈግር እት ህሌትመ እንዴ ፈሸለት ፈግረት። ግራሁ ዲብ ሶማል እብ ውካለት ሐርብ እግል ቲዴ ቀረረት። ለእግል 17ይት ሰነት ዕልብ 37 ዲብ ትብልቱ ዲብ ተአመስምስ ለጸንሐት። ምን መደረት ለምስምስ ትትመክረህ። አሜሪካ እግል እግል እሊ ሐቆ ወዲቅ ሶማል ዲብ ሰነት 1991 እግል ሰፍል ኢነት ለተአሰሰ ወዲብ

ደሚር ሸዑብ ሶማል ሰጸየት ለአስበቀት ወጠንያይት ሕኩመት ሶማል እግል አፍረሶት ለሸቁ መናቢት ሐርብ ሶማል እግልሚ ትሰድዮም? እሊ ናይ አሜሪካ ሀገራት እሊ እግል ገብአት ትግበእ ጀህት እግል ልቅሸሸ ኢቀድር። ክምሰለ ልትአመር ርኢስ ሶማል ዐብደልቃስም ሰላድ ሐሰን፡ እግል ገብአ ልግበእ ወራታት እርሃብ በክት እግል ክልአት ሰላም ወመስኩብት ወአምን ዲብ ሶማል እግል መዲድ፡ እዳረት አሜሪካ ሕኔት መናቢት ሐርብ ትሰዴ ዐነዲ ሕኩመት ሶማል እግል አተረዶት ሰዳይተ እግል ትቀድም ጣልብ ዐለ። ምናተ ሴምዓይት እዝን ኢረክበ።

ሳልሳይ፡- እዳረት አሜሪካ “ሶማል ደማን ለቡ መሐብዒ ናይ መርዕደት ዐናስር ጋብአት ህሌት” ዲብ ትብልተ ለትሸኬ። ለዲብ ሰነት 1998 እግል ሰፋራት አሜሪካ ዲብ ኬንዩ ወተንዛንዩ ለደመረው ናይ እርሃብ ዐናስር፡ አስክ ሶማል ክምሰል ሀርበውቱ ለተሐብር። ለእብ አሜሪካ ለልትሐዘው ሰለስ ናይ እርሃብ ዐናስር ህዩ ፈድል ዐብደለ መሐመድ ምን ጀዚረት ኮሞርስ፡ አቡ ጠልሐ ሱዳን ዲብ ሰነት 2007 እበ ኢተአመረ ቴለል ለትቀተለ፡ ምን ሱዳን፡ ወሳሕ ነብህ ዲብ ሶማል ዲብ ሰነት 2009 ኣብ ናይ አሜሪካ ናይ ጥያራት ህጁም ለትቀተለ ወድ ኬንያ ቶም።

ራብዓይ፡- አሜሪካ ዲብ መደት ርኢስ ጆርጅ ቡሽ ዲብ ሰነት 2006 እግል መናቢት ሐርብ እንዴ ሰዴት እግል ካልኣይ ወቅት ዲብ ተማስ ሶማል ትሸመመት። ዲብ እሊ ናይ ካልኣይ ወቅት ጀርቤህ ህዩ “ እግል ብልሰት ሰጸየት” እንዴ ኢገብእ፡ እብ ገበይለ ምን አምዕል ወዲቅ ርኢስ መሐመድ ስያድ ባሬ - 1991 - ምልክ ጥሉቅ ዲብ ሶማል ለአስበቀው መናቢት ሐርብ እንዴ ወዴት፡ “እግል መጋብህት እርሃብ” እበ ልብል ሰቅራት እግል ሶማል አስክ ደማር እንዴ በደለት እግል ሸዕበ እት ክለ እዲን ክምሰል ልትሸዕተርቱ ለወዴት። ለ “ዲብ ወጠንዮቱ ለእነብር” ለቤለ ምዋጥን ህዩ አረይ ድብር፡ ሰፍረ፡ ዘማቴ ወርዕብ ገብአ። ዎር ምን ለትዐጅብ ህዩ ሰሓፊት “ኒውዮርክ ኒውስ ታይምስ” ክምሰለ ቴለቱ፡ እዳረት አሜሪካ እብ ገበይ መአሰሰት ስለላህ (CIA) እግል መናቢት ሐርብ ዲብ ሐንቴህ “ገለድ አከዶት ሰላም ወመጋብህት እርሃብ” ለትሰመ ስያስያይ ወዐስከርያይ ተንዚም ክምሰል ነሽጦ ወዲሁቱ ለዐለ።157 ፍገራት እግል ኢለአመጽእ ህዩ አምአት አላፍ ዶላራት ፈግረ እግሉ። መትመራምራይ “ሐሽመት እድንያይ መሻክል” ጆን ብሪደር ጋስት ዲብ ዮም 7 ጁን 2006 ዲብ ከተበዩ፡ እለ አዜ ለህሌት ስያሰት አሜሪካ አተላሌት ምንገብእ፡ እግል መስለሐት አሜሪካ ወድወለ መንጠቀት ዲብ ብቆት ላትካሬ ክምተ ፈደሐ። መናቢት ሐርብ እብ እስላምዩን ሰበት ትቀለበው ህዩ እግል ፈሸል አሜሪካ ዲብ ሶማል ለለርኤ ክምቱ ህዩ ሐበረ።158

መናቢት ሐርብ ሶማል፡ እበ ዲብ ምን ቅያስ ወለዐል ዲብ ስያስያይ ሜዛን ሶማል ምህም ዶር ለቡ ቅዋት መሓክም እስላምዮት ለለአከጅል ፈሸል ክምሰል ሳደፈዮም፡

ስያሱት እዳረት አሜሪካ ናይ ሶማል አጅንደተ ዲብ ፍዕል እግል አውዑሎት ፈሸለት። ምናተ እዳረት አሜሪካ ስያሳተ ወአፍካረ ሕኔት ሰዬሕ፡ እግል ኤረትርዮ፡ የመን ወስዑድዮ እምበል ለገብአ ልግበእ እስባት፡ “እግል መሓክም እስላምየ ዐስከርያይ ሰዳይት ሀበየ” ዲብ ትብል ናይለ ሳደፊየ ፈሸል አረይ እግል ቲደየን ጀረበት።